

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Pietrzykowski (przewodniczący)

SSN Monika Koba

SSN Roman Trzaskowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Przedsiębiorstwa B. Spółki Jawnej w O.
przeciwko Gminie S.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 27 lutego 2020 r.,
zażalenia strony pozwanej
na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 18 października 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

**oddala zażalenie, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego do orzeczenia kończącego
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 lutego 2019 r. Sąd Okręgowy w O., uwzględniając zarzut przedawnienia, oddalił powództwo Przedsiębiorstwa B. sp. j. w O. o złożenie przez pozwaną Gminę S. oświadczenia woli o przejęciu na własność oznaczonej sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i deszczowej za wynagrodzeniem w wysokości 771.191 zł i obciążył powoda kosztami procesu na rzecz pozwanej.

Wskutek apelacji powódki Sąd Apelacyjny w (...) uchylił powyższy wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w O.,

pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że roszczenie powoda co do zasady podlegało trzyletniemu terminowi przedawnienia, jednak ocenił zarazem, iż podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia stanowił nadużycie prawa podmiotowego. W konsekwencji Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżony wyrok ze względu na zaniechanie rozpoznania istoty sprawy.

Zażalenie od wyroku Sądu drugiej instancji wniosła pozwana, zarzucając naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. oraz art. 386 § 4 w związku z art. 382 § 2, art. 391 § 1 i art. 378 § 1 k.p.c. i domagając się uchylenia zaskarżonego wyroku oraz zasądzenia na jej rzecz od powoda kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. ma na celu jedynie skontrolowanie przez Sąd Najwyższy, czy orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji, przekazujące sprawę do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, zostało prawidłowo oparte na jednej z przesłanek przewidzianych w art. 386 § 2 lub 4 k.p.c., a więc, czy powołana przez sąd drugiej instancji przyczyna uchylenia odpowiada wskazanej w uzasadnieniu podstawie ustawowej i czy rzeczywiście wystąpiła w sprawie. Dokonywana ocena ma charakter jedynie formalny i nie wkracza nie tylko w ocenę merytorycznego stanowiska sądu drugiej instancji w kwestii materialnoprawnych podstaw rozstrzygnięcia, lecz także w ocenę prawidłowości zastosowania przez ten sąd innych przepisów prawa procesowego, nie związanych bezpośrednio ze wskazaną przyczyną uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2012 r. IV CZ 147/12, OSNC 2013, Nr 3, poz. 41, z dnia 25 czerwca 2015 r., V CZ 6/16, z dnia 29 października 2015 r., I CZ 92/15 i z dnia 7 kwietnia 2016 r. II CZ 6/15, nie publ.).

Sąd Najwyższy wskazywał też wielokrotnie, że nierozpoznanie istoty sprawy, w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c., jest wadliwością rozstrzygnięcia polegającą na wydaniu przez sąd pierwszej instancji orzeczenia, które nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, bądź zaniechaniu zbadania przez ten sąd materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów stron z powodu bezpodstawnego

przyjęcia, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (por. postanowienia z dnia 23 września 1998 r. II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22, z dnia 12 lutego 2002 r. I CKN 486/00, OSP 2003, z. 3, poz. 36, z dnia 19 czerwca 2013 r., I CSK 156/13, nie publ., z dnia 25 czerwca 2015 r., V CZ 35/15, nie publ., z dnia 7 kwietnia 2016 r. II CZ 6/16, nie publ. i z dnia 21 lutego 2019 r., I CZ 12/19, nie publ.).

Taka właśnie sytuacja zaistniała w niniejszej sprawie, ponieważ Sąd pierwszej instancji orzekł o żądaniu pozwu, uznając, że roszczenie powoda było przedawnione. W wyniku przyjęcia, że istnieje materialnoprawna przesłanka unicestwiająca roszczenie Sąd Okręgowy zaniechał więc rozstrzygnięcia co do przedmiotu sprawy, wyznaczonego treścią i materialnoprawną podstawą żądania powoda. Oceniając, że podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia stanowił nadużycie prawa podmiotowego, Sąd odwoławczy miał zatem podstawy do uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji ze względu na nierozpoznanie istoty sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2015 r., V CZ 35/15, nie publ.).

Wobec treści podniesionych zarzutów wskazać należy, że poza zakresem kontroli Sądu Najwyższego w postępowaniu wywołanym zażaleniem na podstawie 394¹ § 1¹ k.p.c. pozostaje trafność stanowiska prawnego Sądu Apelacyjnego co do meritum, jak również wskazania co do dalszego toku postępowania, które in casu obejmowały ocenę dotyczącą niezasadności roszczenia strony powodowej dotyczącego sieci kanalizacji deszczowej. Uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia zostało przy tym sporządzone zgodnie z wymogami z art. 328 § 2 k.p.c., wywód zaś Sądu odwoławczego w sposób logiczny przedstawia tok rozumowania tego sądu i motywy podjętego rozstrzygnięcia. Odnośnie podniesionej przez skarżącego kwestii możliwego orzeczenia przez Sąd Apelacyjny ponad zakres zaskarżenia wyroku apelacją wskazać wypada, że skarżący nie tylko odwołał się w swym zażaleniu do wartości przedmiotu sporu odpowiadającej wartości podanej przez stronę przeciwną w apelacji, ale nie postawił w tym zakresie odpowiedniego zarzutu, który podlegać mógłby rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy.

Z tych względów, na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji. Rozstrzygnięcie o kosztach pozostawiono Sądowi, który wyda orzeczenie kończące postępowanie w sprawie stosownie do regulacji art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

aj